

Inleiding

Geletterdheid is een randvoorwaarde voor een gezonde, sterke en duurzame samenleving. Het leren lezen en schrijven is een basisrecht voor elk individu. Toch is dit ook in Nederland niet vanzelfsprekend.

Het aantal volwassenen dat moeite heeft met lezen en schrijven is veel groter dan veel mensen denken: circa anderhalf miljoen volwassenen zijn laaggeletterd. Van deze groep heeft het grootste deel, zo'n een miljoen mensen, een Nederlandse achtergrond. Zij zijn in Nederland geboren, naar school geweest en opgegroeid. Door hun achterstand hebben zij veel moeite om zelfstandig te functioneren in de samenleving. Zij kunnen bijvoorbeeld geen bijsluiters lezen, geen formulieren invullen of hun kinderen helpen bij hun huiswerk.

Ook een schrikbarend grote groep kinderen kampt met leesachterstanden. Een op de vier leerlingen verlaat de basisschool met een leesachterstand van twee jaar. Deze leerlingen lopen tegen grote problemen aan – zij kunnen vaak hun schoolboek niet lezen - in het vervolgonderwijs.

De kinderopvang kan een heel belangrijke rol spelen bij de taalontwikkeling van kinderen. U kunt laaggeletterdheid in de omgeving van de kinderen signaleren en met die signalen iets doen. Ook dat is in het belang van de ontwikkeling van het kind.

Stichting Lezen & Schrijven is in 2004 opgericht en heeft tot doel de aanpak van laaggeletterdheid blijvend te verankeren in de samenleving. De stichting helpt individuen, bedrijven, overheden en andere organisaties om, ieder op zijn eigen wijze, laaggeletterdheid te voorkomen en te verminderen.

De stichting heeft in samenwerking met Douwe Egberts, Vereniging Openbare Bibliotheek en de Voorleesexpress het project *Het begint met lezen* ontwikkeld. Deze map is een onderdeel hiervan. Het bevat praktische informatie over wat u kunt doen om de taalontwikkeling van kinderen te verbeteren. Centraal hierin staat leesplezier. Dat is ook de reden dat deze map is gekoppeld aan een voorleesverhaal van het welbekende beertje *Paddington*.

De samenwerkende organisaties hopen u met deze map op weg te helpen om uw belangrijke rol in de taalontwikkeling van kinderen in uw kinderopvang op te kunnen pakken. Wij wensen u veel (voor)leesplezier!



Feiten en cijfers over laaggeletterdheid en leesvaardigheid

Laaggeletterdheid algemeen

- Anderhalf miljoen Nederlanders in de leeftijd van 16 tot 65 jaar (2/3 autochtoon, 1/3 allochtoon) zijn laaggeletterd.
- In Nederland zijn meer dan 2,5 miljoen mensen met leesproblemen.
- Een op de vijftien werknemers heeft grote moeite met lezen en schrijven.
- 23% (ongeveer 450.000) van de mensen in de leeftijdscategorie 56 tot 65 jaar is laaggeletterd.
- 32% van de mensen in de laagste inkomenscategorie is laaggeletterd.

Voorlezen door ouders

- Kinderen tot een jaar worden nauwelijks (36%) voorgelezen (omdat het kind te jong is of omdat ouders niet van lezen houden).
- De groep kinderen in Nederland die thuis nooit leest is in vergelijking met andere landen zeer groot.
- De meeste kinderen vanaf twee jaar worden voorgelezen.

Lezen basisonderwijs

- Ongeveer een kwart (36.910) van de kinderen in Nederland begint aan het basisonderwijs met een taalachterstand die nadelig is voor hun latere leesvaardigheid.
- 10% (20.065) van de leerlingen in groep drie van het basisonderwijs kunnen aan het eind van dat jaar nog niet goed lezen.
- 25% van de groep acht scholieren verlaat de basisschool met een taalachterstand van twee jaar.

Belang van lezen voor woordenschat

- Kinderen die buiten school minder dan vijf minuten per week lezen, lezen in een jaar slechts 21.000 woorden.
- Kinderen die dagelijks tien minuten per dag lezen, lezen 622.000 woorden per jaar.
- Kinderen die vijftien minuten per dag lezen, lezen 1.146.000 woorden per jaar.
- Kinderen die meer dan een uur per dag lezen, lezen elk jaar meer dan 4.358.000 woorden.

Bronnen:

CBS, 2006-2007
IALS, 1999
Nederlandse Taalunie, 2004
NIPO, 2001
Onderwijsinspectie, 2005
PIRLS, 2007
Radboud Universiteit Nijmegen, 2008
Kees Vernooij, 2008



Leeswijzer

Lezen en Voorlezen

De informatie achter dit tabblad gaat over lezen en voorlezen. U krijgt tips bij het voorlezen, informatie over goede voorleesboeken en waar u die kunt vinden.

Laaggeletterdheid

Hier vindt u informatie over laaggeletterdheid. U kunt lezen hoe u laaggeletterdheid kunt herkennen, het bespreekbaar kunt maken en waar laaggeletterden terecht kunnen voor een cursus lezen en schrijven.

Leer lezen en schrijven met Paddington

Hier vindt u posters van het boek *Paddington in de Tuin*. De posters kunt u ophangen in uw locatie. Bij de posters vindt u leuke voorleestips. Met de posters en de tips kunt u op een actieve manier aan de slag gaan met lezen binnen uw locatie.

Tot slot. Bij deze map krijgt u een voorleesboek en een leesboek van beer-tje *Paddington* cadeau. Het leesboek is bedoeld voor kinderen die zelf al kunnen lezen. Het voorleesboek is bedoeld om voor te lezen aan kinderen van drie tot zes jaar. Het boek is ook bedoeld voor kinderen van zes tot negen jaar om voor te lezen aan kleinere kinderen.

